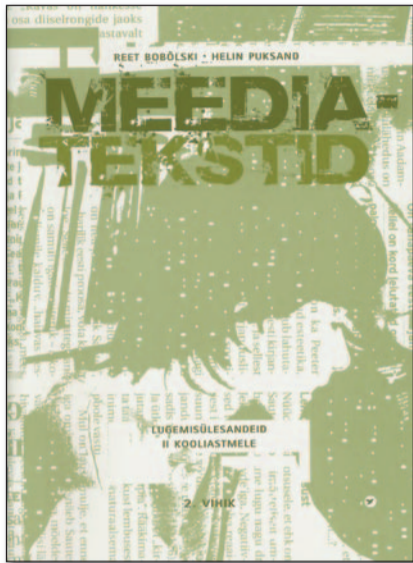

ELU TEKSTIDE KESKEL

Me elame tekstide keskel, puutume iga päev erinevates olukordades kokku eri liiki tekstidega: loeme ilukirjandust, hangime informatsiooni teatmeteostest, sirvime internetis uudiseid, loeme ajalehtedest ja ajakirjadest erinevaid artikleid, puutume mitmel pool kokku reklaamtekstidega jne. Et ka lapsed tuleks toime kõigi ümbritsevate tekstidega, suudaks neist aru saada ning neid analüüsida, peavad nad esmalt loetud mõistma, oskama sealt vajalikku informatsiooni leida. Seepärast on lugemiskäsituse arendamine põhikoolis üks emakeeleõpetuse olulisemaid suundi.

Mõni aasta tagasi ilmus II kooliastmele mõeldud lugemisharjutustike sarja esimene kogumik „Tavad ja tähtpäevad“, mis keskendub mitmesugustele uuematele ja vanematele tähtpäevadele. Hiljuti sai see sari lisa, ilmus teine vihik „Meediatekstid“, mille keskseks teemaks on meedia. Meediavihiku koostamise mõte sündis peamiselt vajadusest ajakirjanduslikke tekste senisest rohkem tunnis kasutada, et tutvustada õpilastele meediatekstide liike ja eesmär-

ke, ülesehituslikke põhimõtteid jms. Selleks ongi hea erinevate meediatekstide käsitlemisel tunnis kasutada muude tegevuste kõrval ka kogumiku lugemisharjutusi, mis sobivad nii konkreetse tekstiliigiga esmaseks tutvumiseks kui varem õpitud žanri kordamiseks. Ka õpetajatele tehtud koolitustest on kõlama jäänud,

et kuigi iga päev toob meile mitmeid kanaleid pidi juurde üha uusi ja uusi meediatekste, ei ole õpetajatel sageli tunde ette valmistades aega koostada nende põhjal harjutusi, siis on hea, kui on sobilikku harjutusmaterjali käepärast.

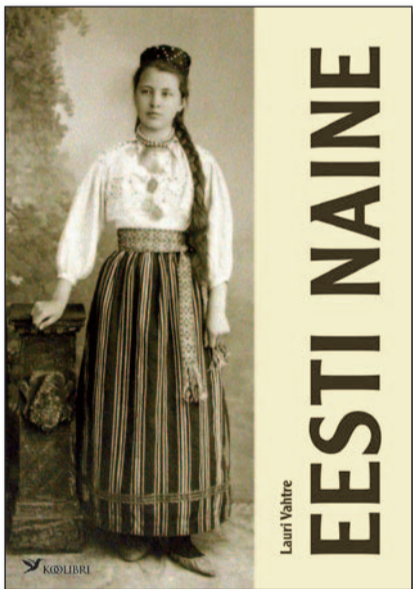
„Meediatekstides“ leidub harjutusi erinevate meediatemate käsitlemiseks ja funktsionaalse lugemiskäsituse arendamiseks. Kogumikus on 30 lugemisteksti ja harjutust, mis jagunevad 15 sisult või liigilt seotud tekstipaariks. Sisu poolest on tekste paljudest vajalikest, aga loodetavasti ka õpilasi huvitavatest valdkondadest, näiteks noortest ja interneti turvalisusest, tuntud sportlastest ja kirjanikest, autodest, mitmetest spordialadest. Viimased teemad peaksid rohkem huvi pakkuma ka ehk poistele. Tekstide valikus on uudis- ja arvamuslugusid, intervjuusid, arvustusi ja muid artikleid. Kuna meediatekste on väga erinevaid liike, harjutused on mitmesuguse raskusastmetega ning tekstid on sisult mitmekülgsed, on kogumik sobilikuks lisamaterjaliks ka III kooliastme meediatundides. Lisaks sidusatele tekstidele võib

kogumikust leida ka tabeleid, skeeme ning diagramme, et õpilased saaksid harjutada ka selliste tekstide lugemist ning sealt vajaliku teabe leidmist. Samuti on ülesandeid, mis on üles ehitatud ajalehe meelelahutusrubriigi (koomiksid, nuputamisülesanded, horoskoop) või kuulutuste uurimisele. Mitmetele tekstidele on lisatud meelepeanupuke, mis aitab kas meelde tuletada käsitletava tekstiliigi tunnuseid (nt uudis, arvustus) või tutvust teha õpilastele vähem tuntud ajakirjandusliku tekstiliigiga (nt juhtkiri).

Lugemisharjutused on samuti mitmekesised: meediavihikust võime leida nii lünktekste, küsimustele vastamist, valikvastustega küsimusi, õigete ja valede väidete eristamist. Kindlasti leiab õpetaja soovi korral ka ise hulga viise, kuidas lugemisharjutusi pärast kogumikus esitatud ülesannete täitmist tunnis edasi kasutada – võimalusi selleks on palju.

REET BOBÕLSKI,
HELIN PUKSAND,
autorid

AJALOOST LÄBI KUULSATE NAISTE JA SUURTE MEESTE

Ajaloolase ja poliitiku Lauri Vahtre oskus ajalugu sõnadesse seada on teada. Tema seekordse raamatu „Eesti mees. Eesti naine“ haare on laiempi, seal on ajaloo vahele mahutatud killukesi etnograafiast ja rahvaluulest, demograafiast ja statistikast, mentaliteedi, moe ja meresõidu arengust. Meeste ja naiste osaks jagatud tiralraamatu kummagi poole kummekond peatükki räägivad üht-aegu nii kaugemast minevikust kui ka tänapäevast.

Loomulikult ei saa raamat, mille pealkiri „Eesti mees. Eesti naine“, kuidagi mööda kuulsatest inimestest, kelle nimesid kohtame ajalooõpikuis, aga kellest räägitakse ka kirjanduse, muusika, kunstiajaloo jm tundides. Küsimused, miks Anija mehed Tallinnas käisid, miks eesti rahvalaulude hulgas on nii vähe sõdurilaule ja kelleks tahtis saada väike Illmar, ühendavad ajalugu ja kirjandust, nagu ka Arno Tali ja Raja Teele, Tasuja ja Lembitu, või siis „Viimne reliikvia“ ja „Ukuaru“. Raamatus on juttu Kihnu Virvest ja Viiralt Virvest, Unde-

rist ja Alverist, Miliza Korjusest ja Leida Peipsist, Kauksi Üllest ja Kati Murutarist, Luule Tullist ja Kristina Šmigunist, Carmen Kassist ja Ornella Mutist, kui tuua vaid mõningaid näiteid. Ka kuulsatest meestest on nimetatud paljusid, olgu nad siis sõja- või spordi-, riigi- või usumehed, nagu näiteks Laidoner ja Lurich, Meri ja Maltsvet.

Nii meeste kui naiste „poolet“ leiab lugeja ka peatüki „Kõige-kõige“, kus teemaks pikimad, rikkaimad, tugevaimad, vanimad, targimad. Neist peatükkidest saab teada, kes oli esimene eesti soost mõisnik ja pärisperemees, linnapea ja akadeemik, piiskop ja olümpiavõitja.

Lisaks nii- või naapidi silma paistnud meestele ja naistele, kes on meie ajaloo käiku kuidagiviisi mõjutanud, on raamatus palju juttu ka meestest-naistest „üldiselt“. Lauri Vahtre tõdeb, et kuigi pole olemas „keskmist“ meest-naist, leidub ometi omadusi, mis iseloomustavad kumbagi sugupoole n-ö üldiselt. Osa nendest on kaasa andnud loodus, näiteks anatoomilised erinevused, osal on ühiskondlik taust, näiteks riietumistavad. Meestel on tavaliselt parem orienteerumisvõime, naised seevastu mõistavad paremini inimsuhteid. Nii ta arutlebki, miks mees on „keskmiselt“ pikem, raskem, karvasem; miks poiss on „üldiselt“ ulakam ja mehed ei nuta. Lugeja saab teada, kes muistisel ajal külvas ja kes kündis, kes hoidis sirpi ja kes vikatit, kes reha ja kes hangu, kumb pool oli kirikus naiste ja kumb meeste jagu, kuidas eesti naine seebita pesu pesi ja leivaga see-likut triikis ning mees vooris käis ja puud langetas.

Raamatut illustreerivad rohked ajaloolised fotod, mida kujundaja Mare Kõrtsini on käinud otsimas Eesti Rahva Muuseumist, Kirjandusmuuseumist, Spordimuuseumist, Filmiaarhiivist, Ajaloomuuseumist, Saa-

remaa muuseumist jm. Kooskõlas tekstiga vaatavad piltidelki vastu nii teada-tuntud mehed-naised kui ka mehed-naised „üldiselt“ või „keskmiselt“. Ja tuleb tõdeda, et oma ajastu hingust annavad eriti hästi edasi just niisugused ülevõtted.

Asjaolu, et Lauri Vahtre „Eesti mees. Eesti naine“ pajatab minevikust läbi sugupoole prisma, pole raamatu juures olulisim, ent lisab sellele värvi. Olgu näiteks kas või arutluskäik, kus autor otsib naispoolset vastet sõnale „suurmees“: „Kuid mida teha kuulsate, andekate ja mõjukate naistega? Suurnaine ei sobi päris kindlasti. Näib, nagu diskrimineeriks emakeel ise meie naisi, pakkumata tähtsatele neist isegi mitte kohast üldnimetust.“ Kindlasti pole „Eesti mees. Eesti naine“ raamat, kus sugu- vahelisi erinevusi kuidagi erilist rõhutatakse, küll on see aga raamat, kus neid erinevusi ka ei eitata. Ja see annab raamatule oma völu.

KÄRT JÄNES-KAPP,
toimetaja

SUUR PILTSÕNASTIK

Väikestele lastele inglise keele õpetamisel on oluline, et keele õppimine tunduks neile meelelahutusena. Leidke aega ja tahtmist ning mängige lastega „salakeele“-mängu. Vaadake koos nendega pilte, küsige, mida nad pildil näevad, seejärel öelge neile, kuidas pildil kujutatut „salakeeles“ nimetatakse. „Minu esimene suur piltsõnastik“ pakub lastele suurepärase võimaluse omandada inglise keele teatud hulga sõnu ja lihtsaid lauseid, tehes seda mängides ja mõistatades, mis ju ongi laste lemmiktegevus.

MINU ESIMENE SUUR PILTSÕNASTIK!

Lehekülgede arv: 364 lk
Värviskeem: värviline
Formaat: 12,5 x 16,8
Kõide: kõva kaas
Ilmunud: 2009
ISBN: 978-9985-0-2393-8

1000 SÕNA ON PAREM KUI ÜKS PILT

Head abivahendid koolitunni elavdamiseks ja tänapäeva kõnekeele õppimiseks.

PONSi kirjastuse taskuformaadis sõnaraamatute sarjast „1000 tähtsam sõna“ on eesti keelde jõudnud seitse raamatut: inglise, prantsuse ja hispaania keele põhisonavara, lisaks 1000 ingliskeelset sõna reisimise ja puhkuseveetmise, lõbu ja armastuse ning söögi ja joogi (ilmub aprillis) teemal, samuti 1000 enimkasutatavat väljendit Briti slängist.

Need sõnaraamatud põhinevad arvamusel, et tuhandest sõnast piisab täielikult ladusaks eneseväljenduseks igapäevastes olukordades.

Näitelauseid selgitavad sõna kasutamise viisi ja konteksti. Antud on ka hääldusjuhised. Raamatu lõpus on toodud ära vastupidine sõnastik (eesti-võõrkeel). Söögi-joogi sõnastikus on antud ka mõned Briti köögilise iseloomuliku retseptid. Teematilist lisainfot leidub teisteski sõnastikes. Põhisonavara sõnaraamatud vastavad B1 tasemele.

Ilmar Anvelt
EESTI-INGLISE KOOLISÕNARAAMAT
648 lk, kõva kõide, 2009